

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

ZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, CE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Boj med narodi.

Ker je tudi mednarodni boj le poseben način splošnega boja za ohranitev vrste in posameznika, gre se v tem boju gotovo le za sredstva, ki so potrebna za ohranitev, ali pa vsaj olajšajo skrb zanjo. Razmerje med množino in dobroto sredstev na eni strani in številom posameznikov, katerim so na razpolago, na drugi strani, imenujemo gospodarski položaj dotičnega naroda; gre se torej vedno le za izboljšanje tega gospodarskega položaja. Boj se vrši v skupinah in mož proti možu. Skupine so ali cele države, ki so sedaj večinoma na temelju posameznih narodnosti sestavljene, ali pa narodne skupine v državi.

Boj med narodi različnih državnih skupin se vrši povečini v mednarodni konkurenci glede zemeljskih produktov v najširšem pomenu besede in industrijalnih izdelkov. Princip njegov je nekak mutualizem (vzajemnost), ki je pogosto bolj ali manj krivičen. Vedno namreč lahko izkorišča gospodarsko vsestransko podprt narod onega, ki je gospodarsko enostransko razvit, temu namreč ukazuje sila, če ravno ima pri menjavi vedoma izgubo. Izven mutualizma pa že stoji carinska vojna in vojska, ker išče tu narod koristi iz direktne škode ali pa pogube drugega.

Ker v državah dosedaj še ni popolnoma prodrla narodnostna podlaga, in ker so ji stavljene v drugih pojavih, ki jih hočemo pozneje razjasniti, velikanske zapreke, tudi v boju med narodi različnih državnih skupin ne odločuje vedno narodnostna ideja. Videti pa je, da pridobiva na moči in da v tistem razmerju drugi faktorji na uplivu izgubljajo.

Drugačen je pa boj, v katerem si stoje posamezniki dveh narodnosti nasproti; razvija se neomejeno, veliko naravnije; v takem boju pride narodnostna ideja šele do prave veljave.

V celem načinu in v bistvu boja leži velik razloček, če si stojita nasproti dve, po sorodstvu blizu ali pa daleč stoječi narodnosti. Tu si mislimo pravo (krvno) sorodstvo, ki se navadno meri po sorodstvu jezika. Nemei in Slovani so si n. pr. precej sorodni, Nemei in Ogri stojijo jako daleč. Navadno se vrši tu boj posameznikov ene narodnosti proti posameznikom druge na meji, kjer se obe narodnosti dotikata v bolj ali manj širokem pasu (zoni). Pri sorodnih narodih se vrši prodiranje v boju močnejšega naroda na dva načina. Eden je, da se člani prodirajoče narodnosti naselijo in gospodarsko utrdijo na zemlji nasprotnika. Drugi je pa ta, da prvi sicer lahko ostanejo na svojih tleh, da si pa napravijo člane slabejše narodnosti gospodarsko odvisne. Vsled tega je za zadnje čut pripadnosti k prvotnemu narodu kmalu oslabljen in polagoma se popolnoma izgubi. Jezikovna razlika na mejah ne ovira posebno tega procesa, ker se itak skoro vedno govorita oba jezika.

Oba načina prodiranja oškodujeta gospodarski slabejši narod. Najlažje se to uvidi, če primerjamo naše dejanske razmere. Ustanovila se je pred leti na Gorenjskem blizu železnice nemška tovarna. Surovino dobiva na mestu in vodna moč ji je v obilici na razpolago. Delavci so tudi iz okolice, Slovenci. Da leži za Slovence gospodarska škoda v tem, da se zemlja in vodne sile izkoriščajo na korist Neslovencev, je jasno. Škoda nastane pa tudi iz tega, ker so Slovenci delavci in v današnjih socialnih razmerah se delavca vedno gospodarsko izkoriščata. Če se pa delavci zaradi gospodarske odvisnosti od Nemcev pomemljejo, je škoda temvečja; izguba na številu šteje dvojno, kar je ena stranka izgubila, je druga istočasno pridobila.

Med dvema sorodnima narodoma torej meja ni popolnoma stalna niti krajevno, niti plemensko. Obstaja pas (zona), v katerem se vrši vedna fuzija obeh narodnosti, v

kateri bivajo namešani člani obeh, v katerih se vedno menja razmerje števila. Čut pripadnosti menja se v fuzijski zoni lahko od rodu do rodu in plemena se vedno križajo. Ena narodnost ne prodira s tem, da uničuje drugo, temveč s tem, da prevzema člane sorodne narodnosti in s tem množi število svojih pripadnikov.

Fuzijo se lahko umetno pospešuje v prilog gotove narodnosti. Da pri nas v Avstriji v tem oziru vlada, cerkev in druge oblasti veliko ulogo igrajo, je gotovo. To pa ne spada več v naraven razvoj in ga k večjemu ovira ali pa zakriva in le redkokdaj podpira.

Potom fuzije lahko na ta način gospodarsko slabejši narod kot tak popolnoma izgine.

Da se fuzija vrši na mejah med sorodnimi narodi vidimo vsi. Ne smemo pa iz tega sklepati na kako približavanje obeh narodov, na kako polagoma se vrše izenačenje narodnega nasprotstva. Ta sklep bi bil popolnoma napačen, in sicer iz sledečih razlogov. Fuzija vršila se je že od nekdaj, tudi takrat, ko sta si naroda stala še mnogo bližje, kakor sedaj, najlažje se je pa vršila takrat, ko sta bila še isti narod, in vendar sta postala vedno bolj in bolj različna, oddaljevala sta se drug od drugega vedno bolj in bolj. Fuzijo opazamo tudi med sorodnimi živalskimi plemeni, jako lepo jo opazamo lahko v rastlinstvu, in vendar nastajajo vedno nove vrste, razlike postajajo vedno večje. Vzrok temu dejstvu je naravni zakon, da se podeduje smer razvoja.

Fuzija torej ni nikako zblížavanje močrosti; izkaz je boja med narodi in narodi.

Boj med nesorodnimi narodi, rasni boj, je ravno tej točki bistveno drugačen. Resni boj ne pozna fuzije; križanje med rasami je sicer mogoče, vedno pa sledijo tudi iz tega končno potomci, ki pripadajo po vsih znakih popolnoma zopet gotovi rasi. Rasa, tudi če živi sredi druge rase, ostane kot taka ali pa izumre s tem, da poginejo posamezniki. Narod pogine lahko kot tak v sorodnem narodu, ne da bi posamezniki izumirali. Najlepše nam razsvetljujejo to dejstvo židje, ki so se ohranili z vsemi rasnimi znaki tisoče let živeči sredi mnogoštevilnejše tuje rase.

Zaradi pomanjkanja fuzije med rasami morejo te prodirati druga proti drugi vedno le na direktno škodo pripadnikov druge rase. Načelo rasnega boja je torej le uničenje nasprotnika, bodisi telesno ali pa gospodarsko. Nezaveden izraz tega dejstva je skrajna brezobzirnost v boju, ki se vedno in vedno kaže, kadar si stojijo nasproti rase.

Spomnimo se le na navale različnih azijskih plemen na evropske narode; isto skrajno brezobzirnost vidimo tudi v postopanju evropecev proti indijancem in črncem. Isto brezobzirnost opazamo pa tudi v boju semitov proti arijcem, v boju, ki se vrši vedno pred našimi očmi, in ki se ga tako malo zavedamo: v boju, v katerem je arijsko pleme daleč podleglo semitom, čeprav so ti v primeri tako maloštevilni. Gre se tudi tukaj za pretežni gospodarski boj, ki se bije v velikanskem obsegu.

Od časa do časa pa tudi ta boj zahteva nešteto krvnih žrtev. Pravi povzročitelji teh bojev se seveda pogosto ne spoznajo, in boj se vrši pogosto proti namišljenim sovražnikom.

Analogij rasnega boja imamo v naravi v obilici, in se kažejo v boju vrst. Tudi tu ni nikake fuzije, tudi tu vlada skrajna brezobzirnost.

Fizikalen pojav, ki nam predločuje te dva načina boja, se kaže, če se dotikata dve različni tekočini. Če ste si sorodni po fizikalnih lastnostih na pr. voda in vino, se zlivata druga v drugo. Če si pa niste sorodni, na pr. voda in olje, lahko jih damo v isto posodo in jih mešamo kolikor hočemo, ena prišla bo vedno na površje in druga zbrana bo na tleh.

Politični pregled.

Proti enaki in splošni volilni pravici.

Salzburški deželni zbor je predložil vladi resolucijo, v kateri zahteva splošno in enako volilno pravico tudi za deželne zборе, kakor jo je vlada sama zahtevala za državni zbor.

Ali kar je pri državnem zboru dobro in potrebno, se zdi vladi za deželne zборе odveč: izjavila je, da nikakor ne dovoli, da se vpelje i za deželne zборе splošna in enaka volilna pravica, pač pa nima nič proti eventualni reformi volilnega reda, po katerem bi se dala širšim slojem priložnost glasovanja o priliki volitev v deželne zборе.

Razumi, kdor more vladino modrost! Stvar je ravno tako, kakor je bilo pred letom z našim vladarjem: na Ogrskem je hotel imeti splošno in enako volilno pravico, v Avstriji pa ne.

Da se vlada upira splošni in enaki volilni pravici za deželne zборе, ne kaže s tem drugega, da služi koristim veleposestva in bogatinov, ne mara pa, da pride ljudstvo do izvrševanja svoje volje in svojih — pravic.

Naučni minister — kandidat.

Avstrijski naučni minister kandidira na Nižje Avstrijskem. Volilni boj bo jako hud, ker ima minister za protikandidata socialnega demokrata Winarskega, ki ima mnogo upanja, da prodre. Krščanski socialisti na korist ministru ne kandidirajo v tem okraju (Baden-Schwechat.)

Nemški državni zbor.

V ponedeljek se je pričela v nemškem državnem zboru generalna debata o proračunu. Debata, pri kateri je zlasti zanimivo, kako stališče zavzame klerikalni centrum proti vladi in obratno (na centrum se je vlada do zadnjih dni opirala; ko ji le-ta ni hotel dovoliti naknadnih milijonov za Afriko je obrnila vlada naenkrat ost proti svojemu nekdanjemu zavezniku in išče zdaj zaslonbe v liberalnih strankah) se utegne plesti do konec tedna.

Iz Rusije.

V Varšavi je napadla tolpa neznanih oseb pošto. Poštarja so ustrelili, ranili dva vojaka in četero drugih oseb. Nato so razdejali v naglici blagajno in pobrali iz nje za 12.000 rubljev.

Prigoni v Odesi so se minuli teden nadaljevali z vso grozoto. Mnogo oseb je bilo pri preganjanju židov ubitih, mnogo ranjenih. Ondotnega avstrijskega konzula je ruska vlada zagotovila, da je storila vse, da so avstrijski in ogrski podaniki brez skrbi. (Naša monarhija ima v Odesi na Policijskaj svojega generalnega konzula. Podanikov naše države živi tam nekaj tisoč.)

Druge ruske dume ne meni več cesar osebno otvoriti, ampak opravi ta posel najbrže Stolipin, ministerski predsednik.

Sijajna zmaga na Ruskem.

Levo, proti vladi v opoziciji stoječe krilo, se vrača v drugo dumo mnogo močnejše, nego je bilo v prvi zbornici. Vladni načrti, pritisniti neljube ji elemente ob steno, so se ji vzlic neizmernemu pritisku in preganjanju volicev sijajno izpodnesli; izmed do nedelje 448 izvoljenih poslancev je le 85 vladnih, 42 zmernih in 276 poslancev leve. Od teh je 72 kadetov, 48 socialnih demokratov, 11 socialnih revolucionarjev, 29 članov delavske stranke, 25 progresistov; ostali spadajo raznim več ali manj podobnim strankam.

Kongres kadetov — prepovedan.

Ustavovorni demokratje (Konstitucionalni Demokratje, s kratkimi K. D. odtod kadetje imenovani) so napovedali za danes v sredo strankarski kongres, a minister za notranje zadeve ga je v nedeljo prepovedal. — Najbrže bo prepovedan tudi kongres ruskih socialnih demokratov, ki naj bi se vršil v marecu.

Francija za svetovni mir.

Francoski zunanji minister Pichon (izg. Pisô) je povdarjal na nekem banketu, da dela Francija z vsemi močmi na to, da se obrani svetovni mir. Današnji zunanji položaj — tako je končal minister — je popolnoma pomirjevalen. (Kakor znano, je bila Francija zadnjič zapletena v vojsko z Nemci v letu 1870/71.)

Dnevne vesti

a) domače.

— **Dragoceno priznanje.** Glasilo kranjske liberalne stranke „Slov. Narod“ priznava sinoči, da njegova stranka propada in da nima ugleda, to pa za to ne, češ ker ji lastni pristaši izpodkopavajo ugled. No mnenja smo, da vzroki propasti leže pač drugod, vse globlje. Ako občinski odbor v Radovljici za častnega člana ni imenoval dra. Ferjančiča, tedaj je imel obč. odbor za to gotovo svoje vzroke. Obč. odbor pa brez dvoma tudi ve, kdo ima resničnih zaslug za radovljiški vodovod. In če je nositelj teh zaslug ravno klerikalec, priznanje mu! Pri stvarih tičočih se našega gospodarstva, ojačenja in pomnožitve naše to je slovenske gospodarske sile mora prejenjati vsako slepo strankarstvo. Kdor stori kaj resnično koristnega in dobrega v podporo slovenskega gospodarskega življenja, čast mu, pa bodi to klerikalec ali liberalcec socijalist ali agrarec. To je naše stališče!

— **Kako se naj pobija liberalno stranko,** nam daje klasičen vzgled včerajšnji „Slovenski Narod“. V svoji brezprimerni naivnosti piše dobesedno sledeče: „V naši stranki je obilo modrijanov, ki si belijo glavo z vprašanjem, zakaj propada narodno napredna stranka... Naša stranka res izgublja ugled... Lastni pristaši, lastno svojo stranko bagatelizujejo v veselje političnim nasprotnikom! Kje naj ima stranka potem kaj ugleda? Kdo naj potem še vpraša, zakaj da propada naša stranka?“ — Le tako naprej pišite — v veselje nasprotnikom; uspeh ne bode izostal. Kratkovidnemu piscu pa povemo v pojasnilo, da je to, kar on imenuje vzrok, seveda že znak propasti. Vzrok so edino-le prvaki liberalne stranke.

— **Vprašanje „Domoljubu“.** „Domoljub“ je priobčil v zadnji številki to-le notico: „Božji prst. Nagloma je umrl na Hrastnem Janez Gorenc brez sv. zakramentov“. Slavno uredništvo naj blagovoli v interesu javne dostojnosti in poštenosti malo поблиže pojasniti kaj je hotelo s to notico povedati.

— **Volilno gibanje na Kranjskem** vodi za klerikalno stranko dr. Janez Evangelist Krek. Kreka smatra stranka kot veliko kapaciteto na polju narodnega gospodarstva. Priznati moramo, da je njegovo znanje precej obširno. Znan slovenski politik se je izrazil nekoč o Kreku: Da ni duhovnik, bi bil socijalni demokrat. Tudi je Krek jako delaven in gibčen. Tako poroča „Rdeči Prapor“ v svojem dopisu iz idrijskega okraja, da je prišel Krek na najvišjo župnijo na Kranjskem, Vojsko, ob najtežavnejši poti, ki jo je pokrival sneg poldrugi meter visoko. Seveda ni bil uspeh shoda v nikakem razmerju z naporom neumornega agitatorja. Tudi drugi shodi v idrijskem okraju so se mu slabo obnesli. Znano je nadalje, da je med dr. Šusteršičem in dr. Krekom neko tiho nasprotstvo zaradi prve besede. Da niso klerikalci tako trdno prepričani, da je z razporom uničena njih cela stranka, bi igral dr. Krek vso drugo vlogo ali tako —!

— **Stanovsko društvo** s sedežem v Ljubljani si nameravajo ustanoviti dacarji na Kranjskem. Pravila so pripravljena in se predložijo vladi v odobrenje. Dacarji so imeli dosti škode, ker niso bili prav nič organizovani in če hočejo doseči zboljšanje svojih razmer, bodisi, da so v službi pri deželi, pri odkupnih društvih ali pa kakem posamičnem zakupniku, je predvsem potrebno, da si ustvarijo organizacijo.

— **Sreča v nesreči.** S strehe tobačne tovarne v Ljubljani sta odmetavala dva delavca sneg. Pri tem je eden s snegom vred zdrčal 16 m globoko, tako, da se mu je videla iz snega samo roka. Navedeneca so potem iz snega naglo izkopali in se k sreči ni nič pohabil, ampak čuti le notranje bolečine. Prepeljali so ga z rešilnim vozom domov.

— **Kakšen sejem!** V Kandiji pri Novem mestu na Kranjskem so imeli minuli četrtek velik sejem za živino in prašiče. Živine je bilo prignane okrog 20 glav, prašiča pa niti enega.

— **„Narodna prosveta“ in „Pevsko in glasbeno društvo“ v Gorici** priredita v nedeljo, dne 3. marca t. l., akademijo v spomin Simona Gregorčiča v dvorani trgovskega doma z bogatim vspehom. Čisti dobiček je namenjen Gregorčičevi ustanovi.

— **Delavske smrti.** V hrastniškem rudniku ponesrečil se je 53 letni premogar Tušek; padel je po nepazljivosti 36 metrov globoko v rov na skalo ter bil takoj mrtev. Ob veliki udeležbi žalujočih tovarišev in uradnikov se je dne 13. t. m. vršil pogreb na Dol. — V noči 14. t. m. pa je v trboveljskem premogokopu padlo

lesovje na 27 letnega rudarja Martina Remiha. Nezavestnega so prenesli v bolnišnico, kjer je kmalu izdihnil. — Na mislinjski žagi (Štajersko) je 15. t. m. cirkularno kolo odrezalo roko nekemu mlajšemu delavcu. Delavec brez roke je pač revež.

— **Masreglovanje.** V Trziču na Gorenjskem imajo nemškega župana Mallija. „Gorenjec“ poroča, da je tisti teden, ko so bile volitve v šolski svet, delal pri njem ključavničarski mojster Theuerschuh, ki je po županovi milosti prišel v občinski zastop. Ta mojster je ves čas vlekel za nemško kliko v Trziču in se ji je izneveril šele v zadnjem času. V ponedeljek po volitvah pa ga je župan meni nič tebi nič zapodil od dela z besedami: „Wie du mit mir, so ich mit dir!“ (kakor ti z menoj tako jaz s teboj.) In zakaj? Zato ker se ni vdeležil volitve v krajni šolski svet!

— **Požar** so imeli pretekli teden v Hrušici na Gorenjskem. Pogorel je del skladišča neke nemške tvrdke. Škode, ki je krita z zavarovalnino, je do 10.000 kron. — Dan pozneje je pogorela strojnica premogokopne družbe zagorske v Potoški vasi. Škode je 3000 kron, ki jo istotako krije zavarovalnina. Ogenj je nastal vsled isker, ki so letele iz železne peči.

— **Dva volilna shoda** sta se vršila v nedelju v Ilirski Bistrici in v Trnovem. Na enem je zborovala „neodvisna kmetska stranka“ za Notranjsko, na drugem klerikalna stranka, ki je ponujala svojega dosedanjega poslanca g. dra. Zitnika. „Neodvisna kmetska stranka“ je postavila za kandidata g. Josipa Deklevo iz Postojne, ki doslej na političnem polju še ni nastopal. Glede „neodvisne kmetske stranke“ bi se dovolili le pripombo, da naj v svoji „neodvisnosti“ gre vsaj tako daleč, da ne bo imela svojih shodov pod pokroviteljstvom kake druge stranke n. pr. liberalne stranke, kakor se je to dogodilo v nedeljo. Na shodu so govorili tudi kmetski govorniki iz česar se da sklepati, da bi kmetska stranka znala tudi popolnoma samostojno nastopiti; celo pa ne pod tako diskreditovano firmo, kakor je „Kranjska liberalna stranka“. — Klerikalni shod v Trnovem se je vršil po načinu vseh klerikalnih shodov na Slovenskem, torej si lahko predstavljamo, kdo in kakšni ljudje so bili na njem. In da so ti možje postavili onega kandidata, ki so jim ga ukazali postaviti, je tudi umevno.

— **Tri leta brez cerkvenih opravil** je slovenska občina Biemanje na Primorskem. Biemanjci so hoteli prestopiti v unijatsko cerkev, da dobe slovensko bogoslužje. Vlada ni hotela na prošnjo cerkve priznati Biemanjcem, da so prestopili v unijatsko vero, ampak jih je silila nazaj. A Biemanjci se niso vdali, že tretje leto niso v nobeni veri, ker se jim noče dovoliti, da bi bili tiste vere, ki jo sami žele. Že tri leta nobenega ne krste; pokope izvršuje župan mesto duhovnika. Županu Ivan Berdonu so napravile oblasti že nebroj sitnosti, tirale so ga pred sodnijo, poslali so mu žandarmerijo na vrat itd., a priletni, za to pa nič manj neustrašeni mož se ni udal, ker si je v svesti, da stoji za njim cela občina kakor en mož. V zadnjem mesecu je pokopal župan štiri svoje soobčane. Tudi poroke sklepa on. — Zdaj pravijo, da je tržaški škof Biemanjcem obljubil staroslovenski obred, a Biemanjci nočejo priti pod tega škofa, ker jim je povzročil že toliko bridkih ur in je njihov narodni nasprotnik.

— **Brzovlak Dunaj-Trst** je zadel pri Proseku ob voz, naložen s kamenjem. En vol je bil ubit, stroj vlaka pa močno poškodovan. Človeških žrtev ni bilo nobenih.

— **Proti dr. Tumi** se obrača zadnja „Gorica“ na uvodnem mestu. Dr. Henrik Tuma, ki je razvil v zadnjem letu plodovito publicistično delovanje v pre mnogih slovenskih, in tudi hrvatskih in čeških listih, je objavil pred nekaj tedni v „Našem Listu“ troje podlistkov o Simon Gregorčiču. V teh iskreno in temperamentno pisanih podlistkih pravi dr. Tuma, med drugim: „Kar je slovenskemu narodu in vsakemu narodu sveto, to nam je pel S. Gregorčič. In prvič, odkar imamo slovensko poezijo, so tekli njegovi stihhi kakor planinski vrelec, čist, priprost — prava glasba slovenskega jezika na sebi! Zato je pesnik poezij I. in II. zvezka naš vseh, ki bije nam še srce čuteče. Ne klerikalcev, ne liberalcev, ni ene politične stranke!“ ... Za-me in menda za vsacega Slovenca je pesnik Simon Gregorčič, pesnik poezij I. in II. zvezka, in njegova poznejša dela malo prihajajo v poštev. Ta dela kažejo le fakt klerikalnega ubojstva nad genijem, posebne vrednosti pa ista nimajo.“ ...

— „Simon Gregorčič je bil pesnik-umetnik, bil je krščen, katoliški svečenik, pel je iz duše svojemu nesprinenemu, priprostemu ljudstvu — zakaj, zakaj so ubili ta genij njegova sobratje iz semenišča? zakaj so izkoriščali klerikalni sodrugi njegovo hirajočo muzo, da bi ž njo ubijali politične nasprotnike? zakaj nad grobom tega „vseusmiljenega“ človeka rabite njegove politične antipatije v svoje nizke, vsakdanje svrhe?“ — „Iz vsega je na prvi mah razvidno, da Simon Gregorčič ni imel samostalne sodbe ni o ljudeh, ni o meni. Ko so mu pravili, da sem se kot odvisni sodni uradnik pogumno potegnil za pravice tržaškega okoličanstva pred sodiščem, ter ure in ure delal v to svrhu preko moje dolžnosti, takrat me je lirično-ginjen objemal, ko so natolcevali v tonu „Gorice“ proti meni, me je zasmehoval. — Ne bil bi napisal teh dodatnih vrstic, da prijatelji

Simona Gregorčiča niso javno pokazali svojo najostudnejšo stran: zlorabo prijateljstva s pesnikom, podtikanje političnih pamfletov v pesnikovo pero. Danes slovensko občinstvo pe „Gorici“ ve, da se je deležil Simon Gregorčič klerikalne politične gonje in literat bo moral govoriti i soditi i o teh proizvodih. Sodba bode lahka obema — in je meni.“ — Naravno, da tako pisanje „Gorici“ ni bilo posebno ljube in prijetno. Vsekakor pa je nekoliko čudno, da prihaja s svojim odgovorom šele po teku celega meseca.

— **Hotelske omnibuse** odpravijo v Gorici. Nadomestovali jih bodo izvoščki. Vsak hotelski gost bo moral eno uro pred odhodom naznaniti, če se bo hotel peljati, da bo izvošček zanj pripravljen. — Na Dunaju nima skoro prav noben hotel svojih vozov pri kolodvorih. Koliko konj bi pač moral imeti potem vsak hotelje, da zadosti vsem voznjam!

— **Iz Primorske na Kranjsko.** Odkar drdra nova železnica skozi bohinjski predor, ni pregazila čez zimo živa duša sedla čez Bačo, ki veže Primorsko s Kranjsko. Pred železnico ni ga bilo dneva, da ne bi bil prišel kak Tolminec čez Bačo; a sedaj je starodavna pot zasnežena. Kako tudi ne? Pot, ki je bila tako trudapolna, trajajoča mnogo ur, napraviš v desetih minutah skozi predor za nekaj vinarjev.

— **Koroški Slovenci.** Pri občinskih volitvah v Radušah, ki so se vršile konec m. m. so Slovenci propadli. Celovski „Mir“ pravi, da ima v tem kraju precej naročnikov.

— **Proti kandidaturi** velikovškega pivovarnarja Nagele na Koroškem se upira z vso silo celovski „Mir“, češ, da noben zaveden posestnik in delavec nemškorošnega pivovarnarja iz Velikoveca ne bode volil!

— **Duh se mu je omračil.** V Zvoreu na Koroškem se je obesil 38 letni Goričnik p. d. Kušcar. Našli so ga že mrtvega, visečega na vrvi na skednju. Bil je 4 leta vdovec, imel lepo posestvo in bil tudi sicer pri dobrem.

— **Veliko posestvo** v enem najlepših krajev na slovenskem Koroškem z vsemi poslopji itd., v narodnem oziru velikega pomena, bi bilo na prodaj. Natančnejše podatke samo resnim kupcem daje uredništvo „Mira“ v Celovcu, Pavličeva ulica 7.

— **Nemški volilni odbor v Ptujju**, ki mu je načeloval dr. plem. Fichtenau, se je razšel, ker ni prodril s svojim kandidatom dr. Glasom. Pri shodu zaupnih mož za mestno skupino Ptuj-Lipnica se je namreč pojavila velika nesloga. Srednještajerski Nemci so se izrekli za kandidacijo inženirja Bada, ki je dobil 20 glasov, dočim je dobil dr. Glas le 17 glasov spodnještajerskih zaupnikov. Dr. Glas je uvidel, da nima upanja na zmago ter je odstopil. Vsenemški volilni odbor v Ptujju skliče na dan 20. t. m. volilni shod, h kateremu se povabijo vsi trije kandidati Malik, Krebs in Hickel.

— **Slovenci propadli.** Pri volitvah v okrajni zastop slovenjebistriški na Štajerskem so Slovenci propadli. Nekateri delajo krive klerikalne kroge.

— **Ljudski shod v Brežicah.** Dogodki predzadnje nedelje v Brežicah, ko je zborovala v istem času in istem „Narodnem Domu“ spodaj klerikalna „Kmetška Zveza“ zgoraj pa „Narodna Stranka“, ob katerej priliki je prišlo do najhrupejših prizorov, zlasti z odvetnikom Benkovičem, ki je prišel pred dobrim letom v Brežice, napolnjujejo predale štajerskih listov že ves teden. „Narodni List“, glasilo štajerske narodne stranke, javlja neki jako poučni dopis iz brežiškega okraja. Podajemo ga svojim čitateljem: „Nikoli ne pozabim trenutka, ko smo prišli s shoda iz 3 ure oddaljenih Brežic v domač kraj in so nas po vseh gostilnah pričakovali v pozni noči, znatiželjni, kake se je zvršilo; nikoli ne pozabim, kako je en mlad fant svojemu očetu in mnogim gostom dveurni nepretrgani govor skoro dobesedno in z navdušenostjo, kakoršnega je slišal na shodu, govoril in kako ga je potem oče objel ter vzkljnil: „s tem se strinjam“. In danes se zbirajo ljudje do vseh kotičkov in se pogovarjajo o včerašnjih dogodkih. Navdušenje za kmečki program narodne stranke je nepopisljivo.“

— **Slovensko uradovanje** z vsemi uradi je sklenila občina v Gornjem Gradu na Štajerskem. Naj bi sledile temu vzgledu vse one občine, ki so v slovenskih rokah a dopisujejo vsem uradom nemški in sprejemajo tudi nemške dopise. Naša parola mora biti: V Slovensko občino noben nemški dopis — iz slovenske občine nobena nemška beseda.

— **Klerikalci na delu.** Kako marljivi znajo biti klerikalni krogi pri svojem delovanju, nam izpričuje tudi občni zbor bralnega društva pri Sv. Benediktu v Slov. Goricah na Štajerskem. V tej ne ravno preveliki županiji ima „Slov. Gospodar“ (klerikalni tednik izhajajoč v Mariboru) nad 140 naročnikov, društvo samo je naročeno za svoje člane na 50 iztisov. Poleg tega 1 „Domoljub“, 1 „Bogoljub“, 4 „Kmetovalce“, 1 „Mir“, 1 „Čebelar“, 1 „Krščanski Detoljub“, 1 „Glasnik najsvetejših Src“.

— **„Posavska Straža“**, krajevni list za Brežice in okolico, prične izhajati zdaj kot tednik. Ker se je o imenovanem listu v zadnjem času mnogo pisalo — liberalci so dejali, da je klerikalni; klerikalci, da je liberalen itd. — in ker se imenuje list samega sebe narodnoradikalno

glasilo, bi novo uredništvo naprosili, naj nam blagovoli razjasniti, kaj razume pod narodnoradikalen? (Dosedanji urednik brežiški odvetnik Benkovič je te posle odložil in ostal pri listu le kot sotrudnik.)

— **Pri občinskih volitvah** v Spod. Povčiču pri Sv. Lenartu v Slov. Goricah na Štajerskem so propadli Nemci, ki so doslej tu gospodovali. Zato je med Slovenci veliko veselja. — Na Spodnjem Štajerskem je še mnogo občin, ki bi prišle z lahkoto v slovenske roke, da bi bilo med ondrotnimi Slovenci malo več zavednosti. Stranke so se doslej za to premalo brigale. Od nove narodne stranke je pričakovati, da posveti vso svojo pažnjo pridobivanju takih občin za slovensko stvar.

— **Kupovanje slovenske zemlje.** Celjski „Narodni List“ poroča, da je ponemčevalno društvo „Südmarka“ v Št. Ilju v Slov. Goricah na Štajerskem že kupila blizu 200 oralov slovenske zemlje in jo bode parcelirala za nemške naseljence. Kaj pa dela vodstvo mariborskih Slovencev? Kje je tisto toliko hvalisano narodnjaštvo?

— **Kmet in zajec.** Graščak grof Schönborn iz Slivnice blizu Maribora je dovolil kmetom, da smejo streljati zajce vsak na svojem zemljišču. To dovoljenje traja, dokler bo on lastnik lova.

— **Predpustna lahkomišelnost — vzrok zastrupljenja.** Na pustni torek je povabil 19letni mehanik S. iz Ptuj v odsotnosti svoje matere veliko družbo v hišo, celo godbo; napravil je s tem znatne dolgove. Mati ga je radi tega trdo prišla, na kar je fant vzel strup. Sedaj trpi grozne bolečine; malo upanja, da bi ozdravel.

— **Oče in sin.** Svojega očeta je hotel ustreliti neki 31letni Krois Rožpoha pri Mariboru, ko se je sprl z njim radi malenkosti. Dvakrat je ustrelil nanj in ga ranil na roki. Ker je nato zbežal, so ga dobili šele čez 14 dni in izročili sodišču.

— **Oče in hči.** V Eisbachu pri Gratweinu na Štajerskem je 20letna Ana Marchl obolela, a se ni pustila zdraviti. Zaradi tega je nastal sum, da je porodila in dete odpravila. Ko so orožniki preiskovali, je sprva tajila, pozneje pa priznala, da je dete takoj zadušila iz sramu, ker je bil otrok plod njenega občevanja z lastnim očetom. Oba prideta pred sodnijo.

— **Vsled bede se je obesil** v Mariboru raznašalec kruha Avgust Lah. Zapušča dva otročička.

— **Smrt pri podiranju drevesa.** Dne 19. t. m. sta posestnik Anton Marošek iz Nove Cerkve pri Celju in njegova hči podirala drevje. Pri tem je eno drevo pri padcu tako nesrečno udarilo deklico, da je bila pri priči mrtva.

— **O zanimivi stavi** poroča „Slov. Gospodar“. Kmet Lamut iz Stanovskega pri Poljčanah na Štajerskem je stavil z vaškim kovačem za polovnjak vina, da celo leto ne pokuši žganja. Kmet je zdaj stavo dobil. — Se je torej alkohola res tako težko vzdrževati?

— **Samomor 11letnega Rusa na Slovanskem.** V Št. Ilj pod Turjakom se je pred blizo enim letom preselila ruska rodbina iz Kavkaza. Na pustni torek pade njih 11letnemu sinku pri neki igri jajce na tla in se ubije. Mati ga pokara, deček pa zapreti z roko, češ: „Le počakajte!“ in odide v čumnato, kjer se obesi na kljuko od vrat. Ničeven vzrok sicer, toda treba je poznati mladega Rusa natančneje. Bil je za svoja leta nenavadno velik in močen, zelo nadarjen, a vedno zamišljen. Poznali so ga kot zelo rahločutnega. Poleg tega se je zelo zanimal za burne dogodke v svoji slovanski domovini in rad čital časopise s tistimi strahovitimi popisi umorov, samomorov itd. Ni dvomiti, da je vse to vplivalo tako silovito na rahlo mlado dušo, da se je v takem trenutnem razpoloženju odločil na ta korak.

— **Nesreča ali zločin?** V Jastrebcih pri Središču na Štajerskem je bila dne 4. t. m. najdena 73letna prevžitnica starica Marija Dečko. Tisti, ki so jo videli mrtvo, pravijo, da je kazala znamenja, kakor da bi jo nekdo bil zadavil. To trdi tudi komisija, ki je našla, da je bila popolnoma zdrava in da ni znamenj, da bi njo zadel mrtvoud. Preiskave so se začele in upamo, da bodo kmalu razsvetlile temo, ki sedaj leži nad tem dogodkom!

— **Mati branila sina.** Blizu Loč na Štajerskem je posestnik Fijavž p. d. Gril ubil svojo ženo dne 12. t. m. Žena je branila sina, ki ga je oče hotel kaznovati. To je moža tako razkačilo, da jo je tolkel po glavi tako dolgo, dokler ni bila mrtva. Pred blizo 10 leti je v isti hiši oče ubite žene ustrelil svojega sina. Pač kraj nesreče!

b) tuje.

* **Kakšna slast vojaški stan!** Za tekoče leto zahteva vojna uprava 103.100 novicev za stalno armado in morarico; od teh jih odpade na Avstrijo 59.024, na ogrske dežele 44.076. Poleg teh je treba v Avstriji 14.500 novicev za deželno brambo.

* **Dve kmetiji** so odnesli plazovi na Tirolskem. Deset ljudi je izgubilo življenje. Uničenih je 44 komadov goveje živine. Škoda se ceni na več kakor 200.000 K — Drugje so zasuli plazovi železniško progo, polomili mnogo drevja itd. — Snežni plazovi napravijo v tirolskih gorskih vaseh vsako leto mnogo škode.

* **Operacija na srcu.** Zelo zanimivo operacijo je izvršil v Devinu na Nemškem profesor Wendel. Neki hlapec je bil sunjen z nožem v srce. Uro pozneje je prišel k njemu prof. Wendel s svojim strežajem. Takoj je ranjenca narkotiziral, mu odstranil pri rebrih hrustanec ter prišel do srca, iz katerega je curljala kri. Prerezana je bila neka žila. S posebno snažno rokavico je zdravnik prijel srce, ki je močno utripalo. Hitro je srce zašil ter ga položil nazaj na njegovo mesto. Takoj se je zapazilo zopetno delovanje srca. Operacija je trajala 15 minut. Drugi dan so mogli operiranega že prepeljati na kliniko, in v dveh mesecih je vkljub raznim komplikacijam zapustil kliniko ter zopet nastopil svojo službo.

* **Japonci in Rusi po vojni.** Japonci postavijo v Port-Arturju dva spomenika, enega hrabrim ruskim braniteljem trdnjave, drugega japonskim vojakom, ki so padli v bojih za zavzete trdnjave. Poleg spomenika ruskim vojakom zgradijo tudi rusko kapelico, na kateri bo napis: „Junakom, ki so padli pri obrambi Port Arturja“.

* **Sin preganjan zaradi očeta.** V nemškem mestu Bromberg je obiskoval ondotno realko, sin nekega krojača Skibinskega. Mladeniču pa so pohajanje v šolo prepovedali, ker je njegov oče predsednik socialističnega društva. Fantu je onemogočen tudi vstop na vsako drugo srednjo šolo. To je torej nemška svobodomišelnost! Slava taki visoki kulturi!

* **Pod kolo voza za mleko** je prišel z glavo, na Dunaju neki 13letni mladenič. Kolo mu je črepinjo na desni strani strlo, tako, da so se videli možgani. Fant vendar ni umrl; prepeljali so ga v bolnico in zdravniki upajo, da mladenič okreva.

* **Koliko časa je mogoče stradati?** Na to vprašanje so odgovarjali razni zdravniki o priliki štrajka zaprtih ukrajinskih študentov v Levovu. Povprečno je mogoče stradati dva tedna. Vendar je že tretji dan kritičen. Tudi je stradanje zelo odvisno od značaja človeka. Melanholiki vzdrže povprečno najdalj časa v stradanju.

* **Za prvenstvo v šahu** igra v Ameriki slavna šahista Lasker in Marschal. Doslej je veljal za prvega mojstra Lasker; Marschal mu je hotel prvenstvo vzeti, vendar se mu, kakor je soditi, namera ne posreči. Doslej je dobil namreč Lasker tri partije, Marschal nobene; štiri partije so ostale neodločene. Torej v celem Lasker 5, Marschal 2.

* **Pop Petróv — se udal sv. sinodi.** Ruski pop Grigorij Petróv, o katerem smo že pisali v „Novi Dobi“, je izjavil, da je pripravljen pokoriti se ukrepu svoje cerkvene oblasti, sv. sinodi, ki ga je obsodila v zapor za šest mesecev. Petróv je prosil, naj mu dovolijo samo nekaj dni odloga, da uredi svoje domače zadeve. Petróv gre torej v samostanski zapor, obenem pa je tudi obljubil, prenehati v bodoče s političnim pisateljevanjem. Kakor smo poročali, je spadal pop Petróv med najodličnejše ruske publiciste. Petróv je več let ključoval sv. sinodi — morda nam razloži bližnja bodočnost, vzrok njegove nenadne spokoritve.

* **Dunajskemu županu** dr. Karl Luegerju, ki boleha kakor znano na sladkorni boleznii, ter na vnetju mehurja in ledvice, trdijo, da se mu je obrnilo zdravje na boljše.

* **Lloydov parnik se potopil.** V minulem tednu ste se zgodili dve veliki nesreči na morju. Poročali smo že o holandskem parniku, ki so ga vrgli viharji ob skale, da se je potopil in se je pri tem utopilo blizu 180 oseb. O drugi nesreči poročajo zdaj iz bližine otoka Krete. Viharji so zagnali avstrijski parnik „Imperatrix“ ob skale, da je ladja nedvomno zgubljena. Na „Imperatrixu“ se je nahajalo 20 potnikov in 120 moštva. Potniki so vsi rešeni, le od moštva je izginilo v valovih 32 Avstrijcev, največ Dalmatincev in 8 Arabcev.

* **Nesreča na železnici.** Med postajo Žatec in Plznom na Češkem je zadel osobni vlak v tovornega. Oba stroja in osem vozov je bilo zelo poškodovanih; od potnikov so trije težko, in dvajset lahko ranjenih. Nesreča se je zgodila, ker niso bili ogibi na progi prav sklenjeni.

* **96 ur — stradali.** Ukrajinski visokošolci so vstrajali moško v svojem štrajku. Celih 96 ur se niso pritaknili nobene hrane. S tem so dosegli, da je pustilo sodišče vse na prosto, le za petorico je bilo treba vplačati 30.000 K varščine. — O stvari hočemo še pisati na drugem mestu.

Prosveta.

Akademija: V nedeljo je predaval profesor filozofije vseučilišča v Zagrebu dr. Albert Bazala o etiki (nравnosti, morali) in politiki. Ker bode naš list itak prinesel to predavanje doslovno, tedaj naj tu le konstatujemo, da je bilo predavanje jako dobro obiskano. Zlasti naše ženstvo daje lepo število poslušalcev hrvatskim vseučiliškim predavanjem v Ljubljani. G. predavatelj je znal s svojim predavanjem obdržati zanimanje poslušalcev do zadnje svoje besede. Živahno odobravanje na koncu predavanja je bilo dokaz, da si je mladi učenjak pridobil med slovenskim občinstvom tekom enournega predavanja vsestranskih simpatij. G. predavatelj je na podlagi zgodovinskih podatkov navajal v različnih dobah vladajoče mnenje o politiki, o dolžnostih države in o vladanju. Prišel je do zaključka, da

stremimo za osvobojenjem poedinca, politika razvoja prave človečnosti pa se gradi na morali, na podlagi etike; vse politično delovanje mora iziti iz nraavnih nagibov in svet bodo vladale države svobode, a ne države sile.

Akademija priredi IV. vseučiliško predavanje to soboto, 2. marca ob 8. uri zvečer in v nedeljo, 3. marca ob 5. uri popoldne. Predava g. dr. Anton Heinz profesor na zagrebškem vseučilišču „o oblikah in življenju bakterij“ z demonstracijami. Predavanje bo torej jako zanimivo ter smo prepričani, da privabi prav mnogo občinstva v dvorano Mestnega doma. — To nedeljo predava tudi g. ing. Jakob Turk v Bibnici „o hrani in hranjenju rastlin“, v nedeljo, 10. sušca pa isti g. predavatelj o istem predmetu v Škofji Loki.

Nabirajte narodne pesmi! Obeta se nam nekaj zelo imenitnega na polju narodne pesmi. Naučno ministrstvo namerava zbrati in objaviti vse narodne pesmi vseh avstrijskih narodov, da se pozabljivosti otmo dragoceni ti biseri. Izdaja bo obsegala besede in melodije na notah. V svrhu nabiranja narodnih pesmi je ministrstvo postavilo za vsako narodnost posebne nabiralateljske ali delovne odbore, ki naj vodijo nabiranje. — Za slovenske narodne pesmi je slovenski delovni odbor, kateremu načeljuje vseučiliški profesor dr. Karel Štrekelj, zvršil vsa pripravljala dela in razpošilja prav kar po vseh slovenskih krajih „poprašalne pole“ in „osnovna načela“, hoteč pred vsem zaslediti vire, kje je dobiti še narodnih pesmi, in pridobiti čim največ posameznih nabiralecev in zapisovalcev. „Poprašalne pole“ in „osnovna načela“ so se v 15.000 izvodih deloma že razposlala, deloma se še razpošiljajo. Ali pravega uspeha je pričakovati samo, ako se vprašalne pole res tudi izpolnijo in izpolnjene odboru vrnejo. Zato se slovenski delovni odbor obrača javnim potom do vseh, katerim so se vprašalne pole poslale ali se jim še pošljejo, z nujno prošnjo, naj jih v interesu dobre stvari čim prej izpolnijo in izpolnjene odboru vrnejo. Kdor sam ne more ali ne utegne pole izpolniti, naj jo odda komu drugemu, ki bi bil za to pri volji. Kdor ne more na kako vprašanje odgovoriti, naj pusti prazen prostor. Posebno važna so ona vprašanja, ki hočejo zvedeti imena in naslove onih oseb, ki znajo peti mnogo narodnih pesmi, in pa onih oseb, ki so sposobne zapisati pete melodije prav v notah. Kadar zvemo imena teh oseb, tedaj se bomo še posebej obrnili do njih. — Zapisovalce narodnih pesmi v notah opozarjamo že sedaj, da se melodije ne smejo po svoje harmonizirati, ampak da jih je zapisati natanko tako, kakor se pojo, in to ali enoglasno ali dvoglasno ali večglasno. Če zapisovalec o kaki pesmi ve, da se poje večglasno, a mu je znan samo napev, naj zapiše samo napev z dotično pripombo. Sploh pa priporočamo vsem, da marljivo čitajo „osnovna načela“, kjer je vse razloženo, kar treba vedeti. Zapisovalcem narodnih pesmi v notah bomo poslali posebnega notnega papirja, da bode oblika povsem enaka. Za njih trud se bodo primerno nagradili. Samo po sebi je umljivo, da se nam gre pred vsem za take pesmi, ki še niso objavljene. Že objavljene pesmi je zapisovati le tedaj, če je melodija bistveno drugačna, ali, če ima kake še nepoznane posebnosti. Besedilo se ne sme nič izpreminjati ali olepšavati. Napiše naj se v tistem narečju, v katerem se pesem poje. — Komu je vrniti izpolnjene popraševalne pole, odnosno v tekstu in melodiji zapisane pesmi? Koncem vsake popraševalne pole je opomnja, ki to natanko razloži. Pošiljajo naj se onemu gospodu odborniku, ki je postavljen za dotično ozemlje, ali pa na naslov: Odbor za nabiranje slovenskih narodnih pesmi v Ljubljani („Glasbena Matica“). — Vsi prijatelji prelepe slovenske narodne pesmi se končno prosijo, naj blagohotno pospešujejo to velevažno delo. Ko bomo zbrali vse pesmi iz vseh krajev, tedaj bo to neprecenljiv zaklad, s kakršnim se ne bo mogla ponašati vsaka narodnost. Stori se bo s tem velevažen korak v napredu narodne prosvete. V to svrhu pa kličemo zopet in zopet: Nabirajte narodne pesmi!

Odbor

za nabiranje slovenskih narodnih pesmi.

Viktor Parma je izročil svoje najnovejše operetno delo, ki je je nedavno izvršil, intendantci hrvatskega deželnega gledališča v Zagrebu. Opereti je naslov „Plemenjak“. V. Parma je zložil pred tem delom troje oper „Urh grof celjski“, „Ksenijo“, in „Staro Pesem“ ter opereto „Amaconke“, ki so pa zadnji leti popolnoma izginili z repertoarja slovenskega gledališča, kar je vsekakor naravnost uničevalno za domačo produkcijo na tem polju. Nedvomno bi proizvajanje Parmovih oper doseglo pri nas popoln umetniški efekt, ter bi jih tudi občinstvo vsprejelo z večjo ljubeznijo, kakor pa Wagnerjevega „Lohengrina“, ki pri nas ni dosegel vsega svojega umetniške cilja. V. Parma se je obrnil iz Ljubljane v Zagreb, kjer bo njegova opereta pač lepše opremljena zagledala desk svetlobe, kakor pri nas. Sicer je pa letos pri nas opereta izključena, ker nimamo operetnega ansambla.

Smrt majke Jugovića! Ivo Vojnović, prvak hrvatske drame, avtor „Dubrovačke trilogije“ je napisal novo historično dramatsko pesem v treh spevih „Smrt majke

Jugovića", ki se je predzadnjo soboto z velikim uspehom prvokrat igrala na hrvaškem gledališču v Zagrebu. Drami je vzeta snov iz najžalostnejše dobe srbske zgodovine, ko je v boju na Kosovem polju ugasnila srbska svoboda. Delo je izvršeno v originalni obliki, odlikuje se po veličastnih prizorih, umetniškem impresionizmu ter je napravilo na občinstvo globok vtis. Navdušeni klici so odmevali po gledališču, ko se je pesnik prikazal pred zastorom in se zahvalil za srebrni lovorjev venec. — Zagrebški listi pišejo, da je „Smrt majke Jugovića“ ena onih redkih hrvaških dram, ki zaslužijo, da stoje v svetovni literaturi na prvem mestu. Lani že se je ta drama igrala v Belgradu, a srbsko občinstvo je ostalo hladno napram „Smrti majke Jugovića“, ker se ni strinjalo z načinom, kakor je pesnik obdelal snov kosovske tragedije.

Dramo „Djeti solca“, ki jo je napisal leta 1905 slavnj ruski pisatelj Maksim Gorkij, so vprizorili prvič v dunajskem intimnem gledališču minuli terek.

Ljudski konservatorij nameravajo ustanoviti na Dunaju. Uvedba ljudskih koncertov se je tod prav imenitno obnesla. Točke enega takega ljudskega koncerta so bile (minulo nedeljo): Schubert: simfonija v B-duru; Čajkovski: variacija za rokokojev tema (violinčelo in orkester); List: Tasso; Wagner: predigra k „Lohengrinu“; Massenet: Alsacienne, suita za orkester; Weber: Poziv k plesu. — Vspeh takih ljudskih koncertov je dal povod gorenji misli.

Gospodarstvo.

Občni zbor „Deželne zveze za pospeševanje tujskega prometa na Kranjskem“ se je vršil 16. t. m. v Ljubljani. Društvo se je vže prav krepko razvilo. Kako važno je pospeševanje tujskega prometa, o tem nam daje najboljši vzgled Švica, ki se živi in ki bogati od tujskega prometa. Naše slovenske dežele ne zaostajajo mnogo za krasoto Švice, vžlic temu pa doslej nismo še znali privabiti tujcev v naše dežele, da si jih ogledajo in se jim divijo. Da povzdigne promet tujcev v naših deželah, se je ustanovilo imenovano društvo, ki ga svojim somišljenikom priporočamo, da ga podpirajo, da pa tudi slušajo njegova vseskozi umestna navodila. Komur je mari gospodarsko dvigovanje slovenskega naroda, ne sme zanemariti tako važne panoge narodnega gospodarstva: tujskega prometa. Kakor čujemo, se je v Boh. Bistrici že ustanovilo „društvo za privabitev tujcev za Bohinjsko Bistrico in občino Srednja vas.“ Naj bi temu vzgledu sledile druge slovenske občine!

Javen shod je bil v nedeljo v Ljubljani. Razpravljalo se je o novem zakonu o zavarovanju zasebnih nastavlencev za starost in za slučaj invaliditete. Poročala sta gospoda Silvester Škrbine in dr. Fran Windischer. Predsedoval je g. Ivan Knez. Sprejeli so resolucijo, ki pozivlja vlado, da ustanovi za Kranjsko — zakaj ne za vse slovenske dežele — v Ljubljani posebno deželno mesto, ki upravlja zavarovanje zavarovanca na Kranjskem. Čuje se namreč, da hoče vlada Kranjsko popolnoma izpustiti, ter tako deželno mesto za Kranjsko ustanoviti v — Trstu, kjer bi bili Slovenci kakor pri zavarovalnici proti nezgodam na milost in nemilost izročeni — Italijanom. Udeležba na javnem shodu ni bila povoljna. Zlasti onih, katerih se zakon tiče, je bilo malo navzočih, iz česar bi bilo sklepati, da jih nova naprava, ki smo si jo priborili s težkim trudom, niti najmanj ne zanima. Res je, da je zakon nezadosten; toda prevažno je, da smo ga sploh dosegli. Mogoče bode sedaj in za tem moramo iti, da dosežemo izboljšanje zakona, njegovo popolnitev, da bode docela odgovarjal duhu časa in zahtevam vsega prebivalstva. Podrobneje poročilo o tem shodu prijavimo prihodnjč.

Iz društva hišnih posestnikov v Ljubljani. Kakor znano je bila država dovolila, da veljaj za po potresu poškodovana, nanovozgrajena, odnosno rekonstruirana poslopja osemnajstletno, oziroma petindvajsetletno davčno prostost. Po predlogu poslanca Hribarja je deželni zbor leta 1904. sklenil soglasno, torej tudi z glasovi deželnih odbornikov vred, da je dotična poslopja oprostiti tudi deželni doklad, vže vplačane doklade je posestnikom vrniti. Isti deželni odborniki pa sedaj nočejo izvršiti soglasnega sklepa deželnega odbora stoječi na stališču, da bi se bil moral skleniti deželni zakon. Ali gg. deželni odborniki, zlasti juristi med njimi, tega niso prej vedeli in če, zakaj niso predlagali deželnega zakona?

Bančna tvrdka L. C. Luckmann v Ljubljani je prodala svoje podjetje „avstrijskemu kreditnemu zavodu za trgovino in obrt na Dunaju“ (österreichische Kreditanstalt für Handel und Gewerbe), ki ima svoje podružnice že v vseh večjih avstrijskih mestih. Zavod razpolaga z glavnico 120 milijonov K in rezervo 60 milijonov K. Vodstvo podružnice v Ljubljani prevzame gosp. Jos. Luckmann. Kje pa je slovenska trgovska banka? Zopet nas je Nemeč prehitel!

Od deželnega komiteja za varstvo otrok smo dobili sledeči dopis: Kongres v varstvo otrok. Dne 18., 19.

in 20. sušca t. l. se bo vršil na Dunaju prvi avstrijski kongres v varstvo otrok. Njegov smoter je razširiti in uglobiti zanimanje za vprašanje o varstvu otrok, razmotrivati pogoje zdravemu razvoju duševnih in telesnih sil na nrvnostni podlagi, ugotoviti dejanske razmere, dognati obstoječe napake, dogovoriti so, kaj je ukreniti, da se odstranijo, in staviti primerne nasvete zakonodajstvu in upravi.

Da se ti hvalevredni smotri kongresa čim najbolj pospešijo, se je na prošnjo dunajskega pripravljalnega komiteja osnoval tudi na Kranjskem deželni komite, ki so v njem zastopani: vlada, cerkev, pravosodstvo, deželna šolska oblast, deželni odbor, deželno stolno mesto Ljubljana, zveza kmetskih županov, učiteljev in interesovana društva in zavodi.

Deželni komite je trdno uverjen, da je varstvo otrok baš na Kranjskem povse nezadostno in da nujno potrebuje primerne ureditve; zato meni smotrom kongresa najboljše ustreči, ako se v prvi vrsti loti razmotrivanja, kaj je na Kranjskem pomanjkljivega na tem polju in kako mu priti v okom.

Na drugi strani se pa čuti tudi zavezanega, opozarjati na važnost kongresa v varstvo otrok in vabiti k obilni udeležbi na njem.

Vprašanja zastran varstva otrok se dotikajo razuma in srca in so po njih prizadeti interesi najširših krogov. Ne le, da so ta vprašanja varstvenim sodiščem že odkazala nepričakovano širok nov delokrog, in da tudi kazenska sodišča in varnostna oblastva že čutijo vpliv bližajoče se reforme mladinskega kazenskega prava, ne le da sta se po novem šolskem in učnem redu in z uvedbo sirotinskih svetov duhovščina in učiteljstvo še v izdatnejši meri pritegnila k delovanju v varstvo otrok, nego je bilo to dosedaj, bode nameravana nova uredba skrbstva za mladino takisto državni upravi, deželi in občinam naklonila dober delež tega delovanja, namreč vso izvršitev skrbstvenih odredb tičočih se mladine. Načrti novih zakonov zastran varstva otrok utegnejo se že v bližnji bodočnosti predložiti tako državnemu kakor deželnemu zboru; zato so tudi člani javnih zastopov in sploh politični krogi pozvani pečati se s temi vprašanji. Zdravniškemu stanu daje zlasti nameravana uvedba šolskih zdravnikov povod, da se zanimajo za vprašanja o varstvu otrok. Po sirotinskih svetih so se slednjič tudi iz vseh drugih stanov in iz vseh slojev prebivalstva pridobili vrli sotrudniki za skrbstvo mladine.

Vsa ta oblastva, vse te korporacije in osebe bodo prizadete po obravnavah kongresa v varstvo otrok, in v njih interesu je, da se ga udeleže.

§ 5. statuta za kongres pozivlja k udeležbi oficijelne odposlanca vlade, cerkvenih in drugih oblastev, samoupravnih zvez in korporacij, člane javnih zastopov, zastopnike in ude vseh društev in zavodov, ki se pečajo z vprašanji o varstvu otrok, o skrbi zanje in o njih vzgoji, opravilje verskih druzeb, nadalje osebe, ki delujejo javno ali zasebno, kakor učitelji ali vzgojitelji, sodni, državno-pravdniški in upravni uradniki, odvetniki, notarji, zdravniki in druge še posebej h udeležbi povabljene osebe.

Za udeležbo pri razpravah je treba na ime se glaseče izkaznice, ki je zanj plačati osem kron, in ki daje hkratu pravico do vseh kongresnih spisov brez nadaljnega plačila.

Prvi močni zvezek kongresnih spisov je že izšel in obsega uvod dra. J. M. Baernreitherja s pregledom vse snovi, potem pa na 533 straneh poročila in članke o izprijenosti mladine, o njenih vzrokih, pojavih in njenem razširjenju v posameznih kronovinah. Drugi zvezek izide nekaj tednov pred kongresom in bodo v njem objavljena o razpravnih predmetih pripravljena mnenja. Tretji zvezek prinese poročilo o razpravah kongresa. Komur ni mogoče osebno prisostvovati kongresu, naj si s plačilom članarine pridobi vsaj zanimive kongresne spise. Mnogo izpodbude in poduka bo našel v njih.

Udeleženci naj se priglase, položivši hkratu članarino, pri deželnem komiteju za varstvo otrok v Ljubljani (pri deželnem predsedništvu).

Predsednik deželnega komiteja za varstvo otrok:

Ludovik marquis pl. Gozani m. p.

Štiridneven poučni tečaj o kmetijstvu priredi c. kr. kmetijska družba od 4. do 7. marca t. l. v Gorjah na Gorenjskem. Pouk se bo vršil vsak dan od 9—12 dopoldne v dvorani hranilničnega poslopja v Zg. Gorjah, in popoldne od 2—4 bodo praktična razkazovanja v hlevih itd. Pouk bo brezplačen in se ga more udeležiti vsak odrasel kmetovalec, oziroma gospodinja. Udeleženci bodo morali pravočasno dohajati k pouku in se dostojno vesti. Spored predavanjem bo naslednji: v ponedeljek, 4. marca; Gustav Pirc, ravnatelj c. kr. kmetijske družbe, bo učil naslednje predmete: Kaj je kmetijstvo? Vednostna podlaga kmetijstvu. Redilne snovi v zemlji in v krmi. Gnoj in gnojenje. — Prosti razgovori. V torek, 5. marca: J. Legvart, dež. mlekarški nadzornik, bo učil naslednje predmete: Živinoreja in temeljni pogoji njenega uspevanja. Plemenjenje, oskrbovanje in krmiljenje goved. Vzgoja in

poraba goved. Razkazovanje hlevov in nasveti za njih izboljšanje. Obdelovanje travnikov. — Prosti razgovori. V sredo, 6. marca: a) Dopoldne: Frančišek Gombač, deželni vinarski komisar, bo učil naslednje predmete: Vzgoja in oskrbovanje sadnega drevja, bolezn. sadnega drevja. Umna poraba sadja itd. b) Popoldne: J. Legvart, dež. mlekarški nadzornik, bo učil naslednje predmete: Pravilna molža. Prašičja reja. Mlekarstvo. Perutninarstvo. Razkazovanje v svinjaki, v mlekarji itd. — Prosti razgovori. V četrtek, 7. marca; Josip Stegu, e. kr. okr. živinozdravnik, bo učil naslednje predmete: Zdravstvo živine. Prva pomoč pri živinskih boleznih. Pomoč pri porodih. Praktične vaje na živini. — Prosti razgovori.

Trimesečen mlekarški tečaj priredi c. kr. kmetijska družba kranjska dogovorno s kranjskim deželnim odborom na Vrhniki, in sicer od dne 1. aprila do 30. junija t. l. Tečaj bo teoretično-praktičen ter se bo poleg spoznavanja, preiskovanja in ravnanja z mlekom poučevalo poglavitno o izdelovanju presnega masla in sira. Nadalje se bo vršil tudi pouk o mlekarški kemiji in bakteriologiji ter se bo poučevalo o oskrbovanju in krmi molzne živine, o kužnih boleznih ter o mlekarškem knjigovodstvu in računstvu. Pri praktičnem pouku se bo oziralo na vse načine ravnanja z mlekom in poleg tega tudi na oskrbovanje mlekarških strojev in tudi parnih kotlov. V tečaj, ki bo brezplačen, se sprejme le 12 udeležencev, ki dobe brezplačno stanovanje. Za hrano bo moral vsak udeleženec sam skrbeti. Nekaterim nepremožnim udeležencem bo mogoče dati podpore iz državnega, oziroma deželnega prispevka. Prošnje za sprejem je poslali do 20. marca t. l. na podpisani odbor. Prednost za sprejem imajo tisti, ki so že v kakšni mlekarji delali, oziroma tisti, ki jih pošljejo učiti mlekarke zadruge. Po končanem tečaju se morajo udeleženci podvreči izpitu ter dobe o njem spričevalo, ki jih usposobi za voditelje mlekar. — Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Mlekarški in perutninarski tečaj za gospodinje ali njih hčere priredi c. kr. kmetijska družba kranjska od 20. do 23. marca t. l. na družbeni gospodinjski šoli v Ljubljani, v Marijanišču na Poljanski cesti. V tečaj, ki bo brezplačen, se sprejme omejeno število gojenk, ki bodo morale za hrano in stanovanje same skrbeti. Za sprejem se je zglasiti do 10. marca t. l. Pouk bo trajal vsak dan dopoldne od osmih do dvanajstih in popoldne od dveh do šestih. Poučevalo se bo praktično in teoretično o mlekarstvu sploh, o oskrbovanju molzne goved in zlasti o posnemanju mleka s posnematnikom, o izoelovanju čajnega masla in nekaterih vrst mehkega namiznega sira. Glede perutninarstva se bo poučevalo vse, kar spada v to stroko, zlasti se bo oziralo na oskrbovanje in krmiljenje perutnine, na valjenje s strojem, na gojitev piščancev, na hranjenje jajec in na perutninske bolezni. Udeležence tečaja se bodo morale praktično vaditi v mlekarji in kokošnjaku. Poučevala bosta ravnatelj kmetijske družbe Gustav Pirc in mlekarški nadzornik J. Legvart; praktične vaje se bodo vršile pod vodstvom in nadzorstvom učiteljice gospodinjske šole gospe sestre Vincencije Lah in deželnega sirarja J. Mastnaka.

Za brisko železnico med Gorico in Korminom črez Brda se je vršil dne 17. t. m. shod briških županov in pcdžpanov v Šmartnem pri Konjskem. Shod je soglasno sklenil tozadevne resolucije ter volil odbor, ki naj vodi celo akcijo.

Čebelarstvo, ako se prav goji, prinaša veliko koristi v gmotnem in nrvnem oziru. Od enega panja znaša letni dobiček 10—15 K. A še večja je neposredna korist pri oplemenitvi sadnega drevja in drugih rastlin, katero računski strokovnjak pri enem panju na letnih 35 K. V nrvnem oziru koristi čebelarstvo zlasti mladeničem. Odvrčuje jih od slabe tovarišije in nedeljskega pohajkovanja. Mladeniči-čebelarji imajo ob nedeljah pri svojih čebelicah dovolj opravila in razvedrila. Panj čebel potrebuje čez zimo 13—14 kg medu, da se preživi. Najbolj se priporoča avstrijski panj, ki je 25 cm širok, 69/2 cm visok in 43 cm dolg in ima dvojne stene, med katerimi je 3—4 cm na debelo slame, ker čebele potrebujejo po zimi 18—20 stopinj B toplote, poleti pa 25—27 stopinj. Velikega pomena je, da se satovje ne prodaja z medom vred, ampak se izpraznjen sat zopet porabi. S tem si čebelar veliko koristi, ker zabrani, da čebele ne delajo toliko voska. Vosek je namreč pri čebeli to, kar pri živalih tolišča. Da čebele napravijo 1 kg voska, porabijo 12—14 kg medu. — Z veseljem je pozdravljati, da se ustanavlja podružnica čebelarskega društva za okraj Gornji Grad z delovanjem po gornji Savinjski dolini, kjer je precej čebelarjev, da so o novih pridobitvah na tem polju še docelo nepoučeni.

Suho pivo. Neki danski inžener je iznašel ekstrakt, iz katerega lahko vsak doma izdeluje pivo. Inžener se zove Meardt, in vari to pivo kot suho tvarino. Kos te tvarine se zavije v platno in dene v lončič kropa. To mora stati 48 ur, nakar se ta masa pretvori v izvrstno pivo. Ustanovilo se je že dansko društvo, ki bo prodajalo to pivo pod imenom „reformirano pivo“.